

Dan kada se posvećujemo našim najbližim, posebno naših precima, čiji smo izdanci, u svakom pogledu, hoćeš nećeš, budi razmišljanja o prošlom vremenu i našem ponašanju u ovom i ovakvom vremenu. "Poštuj starije i tebe će mlađi" tek je jedna od niza narodnih izreka koje tako puno poručuje nama mlađima nasljednicima naših predaka. I sam blagdan sugerira da su preci bili dobri ljudi, te da, shodno tome, razmišljamo i usvojimo ono najbolje što su oni činili.

Intergeneracijska solidarnost nalazi svoje mjesto u ekonomskoj politici; posebno je to naglašeno u sustavu zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, te politici javnog duga odnosno inozemnog duga. Oba sustava, zdravstveno i mirovinske, imaju znatne probleme sa prilično neizvjesnim ishodom. Nadalje, stalno je prisutna dilema da li se i u kojoj mjeri možemo zaduživati danas čije će anuitete plaćati generacije koje dolaze poslije nas (naši nasljednici). Ekonomska teorija, iako upozorava, nije dala konačne odgovore. Ipak zaduživanje može značiti i znači da će anuitete "baštiniti" naši nasljednici. Imajući u vidu da je inozemni dug na razini BDP-a teško je reći da ih očekuje "svijetla budućnost".

Jednaka se dilema može postaviti i za buduće generacije kao uostalom i za nas same u kojoj mjeri smo imali pravo nacionalizirati (podržavljene društvenog bogatstva) i potom prodavati prethodno godinama akumulirano bogatstvo. Postavlja se pitanje da li su nam prethodni ostavili tu imovinu (nacionalno bogatstvo) da je uživamo prodavši je ili samo da je čuvamo budućim generacijama, ako je već nismo u stanju uvećati. Pitanja su, govoreći u terminima ekonomske teorije i ekonomske politike, blago rečeno, složena. Postoje mišljenja da svaka generacija vrši optimalno restrukturiranje nacionalnog bogatstva i time se odgovorno odnosi prema budućim generacijama; tako se na primjeren način zahvaljuje prethodnim generacijama za učinjene napore, odnosno akumuliranu štednju koja je rezultirala povećanjem nacionalnog bogatstva.

Zemlje u tranziciji posebno su suočene sa ozbiljnom odgovornošću prema budućim generacijama. Nije svejedno na koji način je prodano/"rasprodano" državno odnosno društveno vlasništvo. Slovenija je jedan uspješan primjer. Češka i Poljska se također smatraju uspješnim primjerima (!?) privatizacije društvenog odnosno državnog vlasništva.

Model hrvatske privatizacije nije moguće nazvati uspješnim. Hrvatska je bila razvijeniji dio bivše Jugoslavije. Jednako je tako poznata izvozna orijentacija hrvatske privrede u bivšoj Jugoslaviji. Od svega nije ostalo gotovo ništa. Učinkovitost hrvatskog gospodarstva, bez obzira na ratne strahote, je neprimjerena ako se ima u vidu prije ostvareni i tek 2004. godine, na žalost, dostignuti nivo BDP (prošlo je 15 godina – sic!).

Poneki ekonomisti, među kojima ima i vodećih ekonomskih imena, osporavali su privatizaciju nacionalnog bogatstva. Na žalost bili su u pravu. Autor ovih redaka je javno prezentirao moguća rješenja učinkovite privatizacije u svojim radovima ne nedavno već davne 1994. godine.

Ono što je zabrinjavajuće, danas, je odlučan/tvrdoglav/itd. nastavak započete politike prethodne vlasti. Malo ili nimalo se ne razmišlja što će biti kada se konačno proda obiteljsko srebro. Investicije iz inozemstva su tek dio cjelokupne priče i nikako nisu dostatne da se dinamizira izmjena privredne strukture. Uostalom ne postoji niti jedna razvijena zemlja koja svoje gospodarsko postignuće zahvaljuje inozemnim investicijama. Problemi se usložnjavaju.

Prema tome, jasno je da nismo bili ovlašteni, niti smo to mogli biti, privatizirati - rasprodati nacionalno bogatstvo (koje je bilo temelj mirovinskog osiguranja uvećanog za međugeneracijsku solidarnost). Porazni rezultati će se morati godinama sanirati. Kada se vrijeme dinamizira, kao što svjedočimo promatrajući promjene temeljem Treće tehnološke revolucije, tada su zaostaci teško, ako su uopće, nadoknadivi.

Danas cijela se priča dodatno usložnjava uslijed financijske koja postaje kriza realne ekonomije. Sve zemlje, bile ili ne bile članice nekih širih regionalnih asocijacija, štite nacionalnu ekonomiju kako bi učinci krize bili što manji i kako bi osigurali dostojanstvo svojim građanima. Nerazvijeni imaju manje šanse, ali to znači, istovremeno, i veći izazov njihovim vladama. Hrvatska je upravo takav slučaj.

U tom smislu **valja sugerirati vlasti što znači: Predsjedniku države, Predsjedniku Sabora i Predsjednici Vlade da sustavno i odlučno dijagnosticiraju postojeće stanje i da, temeljem dijagnoze, odlučno razmotre razvojne šanse. Hrvatska je dio svijeta i samo kao takva može nadoknaditi ogromne propuste i ispraviti velike greške iz nedavne prošlosti. Slučaj privatizacije je samo najpoznatiji a nikako poseban slučaj. Pozivam i sazivam mudrost vodstva hrvatske zemlje da promisle o svojoj ekonomskoj i socijalnoj politici u pogledu intergeneracijske solidarnosti koja je od odlučujućeg značaja za budućnost Hrvatske.**

Istovremeno se zahvaljujem našim precima što su nam omogućili da samostalno promišljamo svoju budućnost. Ispravan put znači najučinkovitiji način zahvale za njihove žrtve koje su date za mogućnosti koje mi danas imamo. Propuštanje šansi znači nezahvalnost prema našim precima i neodgovornost prema našoj djeci koji će nastaviti put gdje mi stanemo. Na nama je da odradimo svoj dio posla.